

تحلیلی بر نابرابریهای فضایی کلانشهر تبریز با استفاده از مدل تودیم

صفیه حاضری^{۱*}، اصغر رستم میدان^۲

۱- دانشجوی دکتری گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه زنجان، ایران
hazari.safa1991@gmail.com

۲- دانشجوی دکتری گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه زنجان، ایران

چکیده

افزایش جمعیت و رشد لجام گسیخته شهرها در دهه‌های اخیر، نابرابری در شرایط سکونت و دسترسی به خدمات و زیرساخت‌های فیزیکی و اجتماعی میان نواحی شهری را در پی داشته است. هدف این پژوهش شناسایی نابرابریهای موجود در کلانشهر تبریز می‌باشد. روش پژوهش توصیفی-تحلیلی است که در آن از مدل C.V یا ضریب اختلاف ویلیامسون و مدل تصمیم‌گیری چند معیاره Todim استفاده شده است. شاخص‌های مورد مطالعه پنج بعد اجتماعی-اقتصادی، بهداشتی-درمانی، تاسیسات و تجهیزات شهری، کیفیت مسکن و حمل‌ونقل عمومی را شامل می‌شوند که در قالب ۳۷ متغیر تعریف شده‌اند و داده‌های تحقیق نیز از بلوکهای آماری سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۰ استخراج شده است. جامعه آماری پژوهش، ۳۸ ناحیه کلانشهر تبریز می‌باشد. نتایج به دست آمده از ضریب پراکندگی حکایت از آن دارد که بیشترین نابرابری بین نواحی در شاخص‌های مربوط به تاسیسات و خدمات شهری، حمل‌ونقل و بهداشتی-درمانی و کمترین نابرابری در شاخص‌های مربوط به کیفیت مسکن و اجتماعی-اقتصادی می‌باشد. در واقع شاخصهایی مانند فضای سبز، مدارس دولتی، مراکز فرهنگی، حمل‌ونقل همگانی، پارکینگ ... از توزیع نامتعادلی برخوردار می‌باشند. اما شاخص‌های مربوط به کیفیت مسکن و شاخصهای اجتماعی-فرهنگی از وضعیت بهتری در بین نواحی ۳۸ گانه برخوردار بوده و توزیع عادلانه‌تری در سطح شهر دارند. همچنین بنابر بررسی‌های انجام شده و رتبه‌بندی مناطق بر اساس مدل تودیم، نواحی ۱-۸، ۴-۵ و ۱-۲ به عنوان برخوردارترین مناطق و ۲-۹، ۶-۵ و ۳-۷ به عنوان محرومترین نواحی شناخته شد.

واژه‌های کلیدی: نابرابریهای فضایی، کلانشهر تبریز، مدل تودیم

۱- مقدمه

روند شهری شدن جهان در کشورهای در حال توسعه، با عدم تعادل‌های خدماتی و پراکنش جمعیت و رشد بی‌قواره شهری مواجه بوده است؛ به طوری که ناپایداری حاصل از این رشد ناموزون، به شکل عدم تعادل‌های فضایی-اجتماعی با نمودهای فقر شهری،